

του, νὰ τὸ τοποθετήσῃ λογικὰ στὴ χωριάτικη περιούχῃ του, νὰ κοιτάξῃ τοὺς χωριάτες του καὶ τὴ ζωὴ τοὺς καὶ τὴν ψυχὴ τοὺς ὅπως εἶναι, ἂν εἶχε τὴ δύναμιν νὰ μᾶς τοὺς παρουσιάσῃ φυσικοὺς ἀνθρώπους, τὸ θέμα του δὲν εἶταν ἀδύνατον νὰ ζωντανέψῃ σὲ δράμα ἀληθινόν. Θὰ τολμοῦσα νὰ τοῦ πῶ νὰ τὸ δοκιμάσῃ, ἂν δὲν ἤξερα πῶς αὐτὸς ὁ τρόπος θεωρεῖται: σὰν κατώτερη τέχνη ἀπ' τὴ συμβολικὴ αἰσθητικὴ.

Τὰ λυρικά ποιήματα, ποὺ συμπληρώνουν τὴν τρίτη αὐτὴ σφραγίδα του, εἶναι κατώτερα ἀπὸ κάθε λόγον. Θάχε κερδέσει ὁ ποιητής, ἂν τύπωνε μόνον τὰ πάντες δίστιχα τοῦ «Δαχτυλιδίου τῆς Μάνας».

Ἡ «Μαρία Πενταγυώτισσα», τὸ νέο δράμα τοῦ Νιρβάν, σὰ σοβαρότερη προσπάθεια τῆς νεορωμαντικῆς σχολῆς ποὺ πρωτανέδει ὁ ποιητής, εἶναι καὶ σοβαρότερη ποιητικὴ ἀποτυχία. Μιλώντας γὰρ τὸ «Χελιδόνι» του, εἶπα πῶς ἡ τέχνη τοῦ Νιρβάν ἔχει τὴν ἀδυναμίαν νὰ νοιώθῃ τὴ ζωὴ μὲ γενικὰς ἰδέας μόνον καὶ ἔτσι τῆς ξεφεύγει ὁ ἀνθρώπος. Τὸ ὑστέρημα αὐτὸ φανερόνεται πλεονεκτήματα στὴν «Πενταγυώτισσα». Κέντρο τῆς ἰδέας ποὺ γυρίζει εἶναι ἡ δύναμις τῆς ὁμορφίης καὶ τὸ τραγικὸ μέρος ποὺ παίζει τούτῃ στὴ ζωὴ σκορπώντας πίκρα καὶ φαρμάκι καὶ θανατικόν. Ἔστω. Μὰ οἱ ἄνθρωποι, ποὺ θὰ ζωντανέβαν τὴν ἰδέαν αὐτὴ μπροστὰ μας, στὸ δράμα εἶναι ἀψυχροὶ καὶ ὠχροί, ἡχολόγια μόνον ἀστέρευτης αἰσθηματικῆς διάχυσης τοῦ συγγραφέα. Ἀφίνω ἀξέταστο τὸ ζήτημα ἂν ἡ δημιουργικὴ ἀδυναμία του τὸν φέρνῃ σ' αὐτὸ τὸ τεχνικὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἡ ρωμαντικὴ αἰσθητικὴ του τὸν παρασέρνῃ σὲ νὰ περιφρονεῖ τὴν πρώτη ἀπαίτησιν γὰρ ἓνα δράμα: τὴ ζωντανὴ παράστασιν προσώπων καὶ περιστάσεων. Κοιτάζω μόνον τὸ ἀποτέλεσμα, πῶς ἡ «Μαρία Πενταγυώτισσα» δὲ δίνει τὴν ἐντύπωσιν τοῦ πιθανοῦ, τοῦ ζωντανοῦ, τὰ ληθινόν. Δὲν καταπαθεῖ καὶ δὲ συγκινεῖ. Ὅλα τόσο κρύα καὶ τεχνητὰ καὶ ζητημένα. Κ' εἶναι σὰν τὸ θέλει ἐπιτηδὲς ὁ ποιητής τῆς, σὰ νὰ πασχίξῃ νὰ γυμνάσῃ τὸ δράμα του ἀπὸ κάθε ἀλήθεια, ρίχνοντάς του τὸ μαγνᾶδι τοῦ μυθικοῦ καὶ τὴν ἀχνα τοῦ μυστηρίου. Ψυχικὴ κίνησις τῶν προσώπων του καταντάει μόνον ἡ αἰσθηματικὴ ἀσάφεια, δραματικὴ κίνησις μόνον οἱ ρωμαντικὲς σκηνογραφίαι καὶ εἰδυλλιακὰς εἰκόνες, πολὺ λίγο πρωτότυπες καὶ αὐτὲς καὶ πολὺ λιγότερες ποιητικῆς ἀ-

ξίας. Κρίμα πῶς ἡ πρόθεσίς του νὰ ἁρμονίσῃ περσότερον τὴ γλώσσα του στὸ δράμα αὐτὸ—κι ἔταν τὸ θέλει ὁ Νιρβάν, εἶναι: στὴ γλώσσα δυνατὸς τεχνικῆς—κρίμα πῶς ἡ προσπάθειά του νὰ δώσει ντόπιο χρῶμα στὸ διάλογον νὰ δάγῃσιν ὀλισθερὰ τὴν ἀδιόρθωτη, τὸ ξαναλέω, αἰσθηματολογικὴ διάθεσίς του. Δὲν ξέρω σὲ ποῖο τεχνικὸ ἀποτέλεσμα θάφτανε μὲ τὴ ρωμαντικὴν αἰσθητικὴν ἂν ἐπλεκε τὸ θέμα του σὲ παραμύθι. Ἔτσι ὅμως ὅπως μᾶς τὸ δίνει σὲ δραματικὴν μορφήν, καθάλλο εἶναι παρὰ δράμα. Κ' οἱ ἀπανωτὲς ἀποτυχίαι ἔχῃ: μόνον τοῦ ἴδιου ποιητῆ, μὰ καὶ ἄλλων ὁπαδῶν τῆς ἰδίας αἰσθητικῆς, μὲ δύναμιν τὴν ἰδέαν πῶς μὲ παρόμιον τρόπο ἀντίληψης ζωῆς καὶ τέχνης εἶναι ἀπὸ θάνατον νὰ βγῇ σὲ φῶς δραματικὸν ἔργο ἀξιο λόγου.

Ἡ «Νίτσα» τοῦ κ. Ζ. Φυτῆλιν εἶναι ἀπ' τὰ δράματα ποὺ γράφονται γὰρ νὰ συζητήσῃν ἢ νὰ λύσῃν στὴ σκηνῇ ἓνα κοινωνικὸν θέμα. Τὸ συγγραφέα τῆς «Νίτσας» φαίνεται νὰ τὸν ἀνησυχεῖ τὸ ζήτημα τῆς γυναικός, ἢ θέσῃ τῆς στὴ σημερινὴ κοινωνίαν καὶ ἡ προσπάθειά της νὰ χειραφετηθῇ. Ποιὰ στάση παίρνει ὁ συγγραφέας στὸ ζήτημα, μὲ στέκει ἀδύνατον νὰ τὸ νοήσω. Δὲ θὰ μ' ἐμελε γι' αὐτὸ ὀλίγε, ἂν μπορούσε νὰ μοῦ δώσει μιὰ εἰκόνα ἀπ' τὴ γυναικίαν ἀγῶνα. Μὰ στὴν ἀντίληψιν τοῦ κ. Ζ. Φυτῆλιν φαίνεται νὰ εἶναι τόσο συγχυσμένο τὸ φαινόμενο τῆς ζωῆς ὅσο μεγάλη καὶ ἡ δημιουργικὴ του ἀδυναμία. Γὰρ ποιητικὴ ἢ τεχνικὴ ἀξία τοῦ ἔργου εἶναι κάθε λόγος ἀσκοπός. Ὅχι μόνον τὴ συγκίνησιν, μὰ οὔτε ἡπὸ ἐνδιαφέρον δὲ γεννάει. Τὸ μόνον ποὺ ἡθελε νὰ ξέρω: Εἶναι τὸ δράμα διακωμώδησις τῆς χειραφεσίας τῆς γυναικός, ἢ ἡ ἰδέα ποὺ ἔχει ὁ συγγραφέας γὰρ τὸ ζήτημα καὶ τὸ ἰδανικόν τῆς χειραφετημένης εἶναι ἡ Νίτσα, καθὼς μᾶς τὴν παρουσιάζει στὴν τελευταία πράξιν μέσα «στὸ καλλιτεχνικόν» τὸ σάβαν τοῦ ἀπαρτεμάν τῆς στὰ Παρίσι; » Ἄν τὸ πρῶτον, λίγο τὸ κακόν. Ὑπάρχουν συγγραφεῖς πολὺ ἀνώτεροι ἀπ' τὸν κ. Φυτῆλιν, ποὺ σὲ κάθε προοδευτικὴ κίνησιν τῆς ζωῆς βλέπουν τὰ παραστρατίσματα τῶν ἄρρωστων καὶ συγχυσμένων μυαλῶν μόνον. Πολὺ ὀλιγοπρόθετος θάταν ἡ δεύτερη ὑπόθεσις. Γιατί, σὲ τέτια περίστασις, ὅσο καὶ ἂν ποιητικὴ ἱκανότης τοῦ συγγραφέα τῆς «Νίτσας» δὲ φτάνει νὰ ἐμπνευστῇ ἀπὸ τὴν πραγματικότητά, ὥστος οὕτως καὶ ἡ θεωρητικὴ ὁψὲς τοῦ ζητήματος ἂν τὸν ἔχει μόνον συγκινήσει, θάπαντοῦσε κανένας νὰ φροντίξῃ νὰ τὴ γυμνάσῃ καλῶς καὶ νὰ μὴν τὴ γελοιοποιήσῃ ἀθελά του.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα ἀρ. 8.—Γιὰ τὰς ἑπαρχίας δρ.

Γιὰ τὸ ἑξωτερικὸν ἑρ. χρ. 10.

Γιὰ τὰς ἑπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρεῖς (2 δρ. τὴν τριμήνην) συνδρομὰς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ὃ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συνδρομὴν του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλον λεπτὰ 10

Τὰ περσόμενα φύλλα τοῦ Νουμά πούλιονται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κισκία (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπογείου Σιδηρόδρομου Ὁμόνοια), στὸ κισκίον Γιαννοπούλου (Χαντεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν ἑφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἐπανάστασις ποὺ ὑποχωρεῖ—Ὁ μπαμπούλας—Πλατὼ καὶ στενὴ—Ὁ Γιάννης καὶ τὸ θεριὸ—Μιὰ γνώμη γιὰ τὸ Πανεπιστήμιον.

ΤΟ ὁσοῦτο χαρακτηρισμὸς τῆς ψευτοεπανάστασης, τὸν ἔδωκε ὁ Σταματίου στὴν «Ἀκρόπολιν» τῆς Τρίτης μὲ τὸ ἄρθρον τοῦ «Μωρὲ μούτρα». Ναί, ἔπα-νάστασις ποὺ ὑποχωρεῖ—τέτια εἶναι ἡ ἐπανάστασις μας' καὶ ἀπὸ μιὰ τέτια ἐπανάστασις ποὺ κάνει μισὸ βῆμα μπροστὰ καὶ δέκα πίσω, ποὺ ἀντὶ νὰ συντριψῇ τὰ ἐμπόδια, τοὺς κάνει τεμενὰ καὶ ἀλλάζει δρόμον, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ καρτερεῖ καμιά γενναία πράξιν, καμιά σοβαρὴ καὶ μελετημένη ἀπόφασις, κανένα μέτρο γενικὸ καὶ σωτήριον.

Μπαλῶματα μοναχὰ καὶ βιαστικά πράγματα καὶ ἀμελετησιὰ καὶ ἐπιπολαιότης. Καὶ θαρρεῖ κανεὶς πῶς διὰ τὴν ἑπανάστασιν ἀποφασίζει κατὶ ποῦ συ-φύρνῃ σὲ μιὰ ἐπαρχίαν καὶ δὲ συφύρνῃ σ' ἄλλαν, κάθεται καὶ λογαριάζει σὰν ὁ κοινότερος κοματά-χης τὰ κουκιά, ἀπὸ ποῦ εἶναι τὰ περσότερα, ποῖα ἐπαρχία συφύρνῃ νὰ ἱκανοποιηθῇ—καὶ δὲν τραβάει μπροστὰ τὸ δρόμον τῆς καὶ δὲ σφαλνδεῖ τὰ μάτια τῆς καὶ δὲ βουλώνει ταῦτά της καὶ δὲ βαστάει μο-

—Τί νὰ πῶ; Τί νὰ πῶ;

Ἡ φωνὴ τῆς γλυκερῆς καὶ μαλακῆς, σὰ φωνὴ ραγισμίνης κερπῆρας.

—Ἄ! δὲν ἔχεις τίποτα νὰ πεῖς! Τίποτα! Ἄ! Καὶ ξέσπασε σ' ἓνα γέλιο τρομακτικόν καὶ σίμωσε τῆς Χρυσούλας, ἀπλώνοντας τὸ χεῖρ του.

—Τί βιβλίον εἶναι αὐτό; Ποιὸς σοῦ τὸ δώκε;

—Ὁ Γοργίας.

—Ἄ! ὁ Γοργίας! Πῶς δὲν ἦρθε σήμερον νὰ σὲ δει τὸ ξεμωραμένο γεροντάκι;.. Σ' ἀγαπᾷ, δὲν τὸ ξέρεις;

Καὶ γέλασε τὸ ἴδιο σπαρκατικόν γέλιο.

—Σ' ἀγαπᾷ! Γιὰ σένα βᾶφι τὰ κεφάλια του, κρύβει τὰ χρόνια του, γίνεται ποιητὴς μπροστὰ σου, γιὰ σένα ἀραδιάζει ὥρατα, φανφαρόνια λόγια, δὲν τὸ ξέρεις; Κάνεις πῶς δὲν τὸ ξέρεις! Χαχαχά!

—Ὁρίστη!

Ὅλη ἡ ψυχὴ τῆς Χρυσούλας σαρειάστηκε μπροστὰ του καὶ ἔσμιξε τὰ χεῖρα σὰ σὲ προσευχὴ καὶ εἶπε:—Ὁρίστη!

Ἡ ψυχὴ τῆς Χρυσούλας ἀνθισμένη ἀμυγδαλιά. Ἐνα χεῖρ ἀπρόσδεχτο ἢ κακὸ νὰ τὴν κουνήσει, χι-νίζουσε μαθημένῃ χάμω ὅλα τῆς τὰ λουλούδια.

—Σώπα! Ὁ ἀρχιεὶς τώρα καὶ τὰ κλάματα!

Ἄ, δὲν εἶναι ζωὴ αὐτὴ! Εἶναι μαρτύριο!

(—Τὸ ξέρω, ἔχω ἄδικο, μὰ δὲν μπορῶ, θέλω νὰ φωνάξω, θέλω νὰ σὲ κάμω νὰ φωνάξῃς, θέλω νὰ ἐξορκίσω τὴ σιωπὴν ποὺ πνίγει με! ὦ! νάξερεις, νάξερεις τὰ ὅσα ὑποφέρω, δὲ θὰ τρώμαξες ἔτσι καὶ δὲ θάνοιγες ἔτσι τὰ μάτια σου φοβισμένα νὰ μὲ κυτᾶς. Ὅχι! Δὲν εἶμαι κακὸς ἐγὼ! Δὲν εἶμαι κακὸς! Πονῶ! νά, τί ἔχω! Τίποτ' ἄλλο! Πονῶ!..)

—Ἄ! Ὅχι! Δὲν εἶναι ζωὴ αὐτὴ!

Ἡ Χρυσούλα τινάχτηκε ἀπάνω. Κάτι ἤθελε νὰ πῇ, μὰ κρατήθηκε. Καὶ σαρειάστηκε πάλι στὴν πολυθρόνα. Τὸ βιβλίον ξέφυγε ἀπὸ τὰ χεῖρα τῆς καὶ ἔπεσε χάμω. Μάζεψε ὅλη τὴ δύναμιν τοῦ κορμιοῦ τῆς σὰ χεῖλιά της καὶ μουρμούρισε:

—Τί φταίω ἐγὼ, Ὁρίστη; Τί φταίω..

(Ἡ φωνούλα τῆς παράπονον λαβωμένου πουλιοῦ ποὺ κλαίγεται σὸ φεγγάρι).

—Ἄ! τί φταίω! (ὦ! ἐπιτέλους, θὰ φωνάξω, θὰ τρυπήσω αὐτὴ τὴ μολυβένια στέγη τῆς σιωπῆς ποὺ μὲ κατασκεπάζει καὶ θὰ δῶ λίγο γαλάζιον οὐρανὸν καὶ θ' ἀναπνεύσω καὶ θ' ἀλαφρώσω!) Τί φταίω! Μέρα νύχτα σέρνεσαι γύρω μου καὶ εἶσαι σὰ φάντασμα καὶ δὲν ἀκούγονται τὰ βήματά σου καὶ δὲ μιλεῖ τὸ στόμα σου, μὰ τὰ μάτια σου κλαίει

καὶ φωνάζουνε καὶ δὲ μ' ἀφίνουν ἡσυχο. Γίνηκες χλωμὴ, ἔλιωσες, τὰ μπράτσα σου ἀδυνατίσανε, ἀσκήμισες, δὲν μπορῶ νὰ σὲ ὑποφέρω ἔτσι! Ἐχω ἀνάγκη ἀπὸ χαρὰ, ἀπὸ ζωὴ, ἀπὸ γέλια γύρω μου, ἐννοεῖς; Θέλω νὰ γελάς, θέλω νάξῃς εὐθυμῇ, θέλω νὰ μοῦ κάνεις τὴ ζωὴ εὐθυμῇ! Μὰ δὲ βλέ-τεῖς λοιπὸν πόσο ὑποφέρω; Δὲ βλέπεις πόσο πονῶ; Πεθαίνω!

Τῆς εἶχε πιάσει τὸ χεῖρ καὶ τὸ σφιγγε καὶ τὸ τυραννοῦσε. Ὅλο του τὸ σῶμα τῶδερνε μιὰ θανάσιμην φουρτούνα. Τὰ μάτια τῆς Χρυσούλας σκύψανε ἀπάνω του γεμάτα ἀγάπην, ὑπακοὴν καὶ τρόμον. Ἐνας οἶχτος γιὰ τὸν Ὁρίστη, γιὰ τὸν ἐξυτὸ τῆς, γιὰ ὅλο τὸν κόσμον δακρυοπερίλουτε τὴν ψυχὴ τῆς καὶ τὴ φωνὴ τῆς καὶ εἶπε:

—Ὑποφέρεις, ἀγάπη μου; Ὑποφέρεις! Τί ἔχεις;

—Πεθαίνω! Δὲ βλέπεις; Μὰ δὲ μὲ βλέπεις πῶς κατάντησα; Μνῆμα τέλειες τὸ σπῆτι μας μὲ τὸ βουδὸ παρὰπὸν σου!

—Ἀγάπη μου, τί φταίω; τί φταίω; Θίς νὰ γελῶ, μὰ δὲν μπορῶ! Βλέπεις δὲν μπορῶ!

Προσπάθησε νὰ γελάσῃ καὶ ξέσπασε σ' ἓνα κλάμα ἀβάσταχτο!

ναχά ὑψωμένη τῇ γροθιά της νὰν τῇ γίξει κεῖ πού πρέπει καί κεῖ πού συφύρνει νὰ πέσει.

Μὰ ἡ δική μας ἡ Ἐπαναστάσις εἴτανε βιαστική καὶ ἀμελέτητη, δίχως ὀρισμένο πρόγραμμα καὶ δίχως γενικώτερο σκοπὸν. Ἐπαναστάτισε μοναχὰ μιὰ τάξιν καὶ οἱ ἄλλες τάξεις, ἡ ἀπὸ φόβου ἡ ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸν «ὅς δούμε τί θὰ κάμουνε καὶ αὐτοί;» ἀνοίξανε πύχην τὸ στόμα τους, ὅχι γιὰ νὰ διαμαρτυρηθοῦν ἢ γιὰ νὰ ζητήσουν καὶ αὐτὲς τὸ δικίον τους, μὰ γιὰ νὰ φωνάξουνε Ζήτω!

*

Ο ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ αὐτὸς πού λέγεται «Στρ. Σύνδεσμος» δὲν μπορεῖ νάνα κορακοζώητος. Μιὰ μέρα θὰ λείψει. Μὰ δὲ μᾶς λέτε, σὰ λείψει αὐτὸς ὁ μπαμπουλᾶς, τί ὁρὸμο θὰ τραβήξει ἡ Βουλὴ;

Θὰ κολατσεῖτε καὶ μονάχ' ἐν τὸ φανταστέτῃ πὼς ἡ Βουλὴ μας μπῆκε ἢ θὰ μπῇ σιγὰ σιγὰ στὸν ἴσιον ὁρὸμο καὶ εἰ θὰν τῆς χρειάζεται μπαμπουλᾶς πιά. Ἡ συζήτηση γιὰ τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν θὰ σὰς ἀπέλπισε πὼς μπορεῖ νὰ γίνῃ τῆς ὅλας μερὲς μας καὶ στὸν τόπο μας. Ὁ κάθε βουλευτὴς κοίταξε πὼς νὰ φυλάξῃ τὴν κόκα του. Κι ἔσ' ἐπὶ τέλος ἀναγκαστήκανε νὰ ψηφίσουν τὴν «εὐρεία ἐκλογικὴν περιφέρειαν», ὅς ὅπως γι' αὐτὸ ὁ «Στρ. Σύνδεσμος». Αὐτοὶ οἱ ἔρροι δὲ φταῖνε καθόλου.

*

ΩΣΤΟΣΟ γιὰ μᾶς, πλατιά, στενὴ καὶ στενόμακρη, τὸ ἔξο κἀναι. Κανένα κέρδος ἀπὸ τὸ στένεμα ἢ ἀπὸ τὸ ἄπλωμα. Στὴ στενὴ ἐκλογικὴν περιφέρειαν μποροῦσαν καὶ πετυχαίναν καὶ μικροὶ κοματάρχες. Στὴν εὐρεία θὰ πετυχαίνονε μόνο οἱ μεγάλοι. Αὐτὸ εἶναι ὅλο τὸ κέρδος. Μὰ λέτε νάναι καὶ τόσο σημαντικόν;

Σὰ δὲν μπορεῖτε νὰ μᾶς τὸ ἀποδείξετε πὼς οἱ μεγάλοι κοματάρχες εἶναι (γιὰ τὴν πολιτικὴν μιλοῦμε καὶ ὅχι γιὰ τὰ τοῖμα) ἡθικώτεροι ἀπὸ τοὺς μικροὺς καὶ σὰ δὲ φροντίζετε νὰ δώσετε καμιά τέτια πολιτικὴν μόρφωση στὸ λαόν, ὥστε νὰ ξεχωρίζῃ καὶ νὰ ἐκλέγῃ τοὺς καλύτερους, μιὰ τρύπα πάλι στὸ νεσὸ κάνατε μὲ τὴν εὐρείαν σας, πού θάναγκαστεῖτε νὰ τὴν ξαναστενέψετε αὔριο μεθ' ὅσον πάλι.

Ράβε ξύλωνε δουλιὰ νὰ μὴ σὺ λείπει. Δὲν ἀξίζει νὰ κεντηθοῦν αὐτὰ τὰ λόγια πάνου στὴ σημαία τῆς Ἐπαναστάσεως;

*

ΝΑ μὴν τὰ ξερομασάμε. Ἐνα λείπει ἀπὸ τὴν κκαρωμένη μας (τὴν Ἐπαναστάτην δά). Ἡ παληκαριά. Ἄς εἶναι. Ἐνας Τυπάλδος μοναχά... Μὰ αὐτὸς εἴτανε προδότης καὶ πῆγε, τζάνουμ, νὰ κάψῃ τὰ καράβια μας.

Λοιπὸν πού λέτε οὕτε ὑποψία παληκαριάς. Κι ἀποδείχτηκε θεοφάνεια τὴν Τρίτην τὸ βράδι μέσα στὴ Βουλὴ. Κεῖνοι πού πολέμησανε λυσσασμένα τὸ νομοσχέδιον τῆς εὐρείας, τὰ χρειαστήκανε μὲν ψιθυρίστικα πὼς ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ μπῆκανε μέσα στὴ Βουλὴ. Καὶ τὸ Κα-

πετανάτο, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μερίν, μόνο ἓνα σοῦ! ἔβγαλε, καὶ αὐτὸ σιγὰ σιγὰ, καὶ πῆγε καλὰ τω.

Κι ὅμως σὲ κάποια Βουλὴ κάποτε (ὅχι στὴ δική μας, γιὰ τὸν ὅσον τοῦ Θεοῦ!) εἶπαν οἱ βουλευτὰδες στὸ στρατὸ «ἐλάτε βγάλτε μας μὲ τὴν μπαγιονέταν ἀπὸ ὧς μέσα» καὶ ὁ στρατὸς τοὺς τὴν ἔκαμε τὴν χάριν πού τοῦ ζητήσανε.

Μὰ δὴ φοβέται ὁ Γιάννης τὸ θεριὸ καὶ τὸ θεριὸ τὸ Γιάννη.

*

ΣΤΗΝ «Πατρίδα» τοῦ περασμένου Σαββάτου δημοσίευσεν ὁ κ. Λυμπερόπουλος ἓνα φωτεινὸ καὶ στοχαστικὸν ἄρθρον μὲ τὸν τίτλον «Τὰ πανεπιστημιακὰ νομοσχέδια τῆς Κυβερνήσεως», πού δὲν ξέρομεν ἂν ἔδειξε νὰν τὸ μελετήσῃ ὁ κ. (ἀναμνηστικὸς καὶ λόγου του) Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας. Ὁ κ. Λυμπερόπουλος ποῦναι ὁφειλόμενος τῆς Παθολογίας, ὅχι γιὰ τοῦτο, καὶ διδάσκει, μὲ πυκνὸν πάντα ἀκροατήριον, καὶ ἐπὶ Πανεπιστήμιον καὶ ἐπὶ Πολυτεχνικόν, προτείνει νὰ ἐκλέγονται καθηγητὲς ἐπὶ Πανεπιστήμιον, ὅχι ὅσοι ἔχουν ἐκδόσει μόνο ἐπιστημονικὰ συγράμματα, μὰ καὶ ὅσοι διδάσκουν ὡς ὁφειλόμενος ἐπὶ Πανεπιστήμιον καὶ ἔχουν τὸ χάρισμα νὰ ξέρουνε νὰ διδάσκουν. Γιατί, καθὼς πολὺ σωστὰ παρατηρεῖ ὁ κ. Λυμπερόπουλος, μπορεῖ νάναι κανεὶς καλὸς συγγραφεὺς μὰ ὅχι καὶ καλὸς δάσκαλος, καὶ τότε οἱ μαθητὲς τοῦ δὲν ἔχουνε νὰ ὠφεληθοῦν καὶ πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὴν σοφίαν του.

Τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Λυμπερόπουλου εἶναι πὼς δταν ἀδιδάξῃ καμιά θέτη ἐπὶ Πανεπιστήμιον νὰ γίνῃται δημόσιος διαγωνισμὸς καὶ νὰ τὴν παίρνῃ ὁ καλύτερος.

ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ

Τὴ βρεφικὴν σου σὺν πρωτάκουσα φωνή,
Γλυκὴν καὶ ἀγνωρίστην ἁρμονίαν,
Σὺν κατὰ ἀνεχτίμην, ξεχωριστὴν,
Σὺν κάποιαν ὑπερδόσμιαν μελωδίαν.

Μοῦ φάνηκε σὺν τὸ ἐκλεπτὸν καὶ ἀτέλειωτον,
Καί, πού αἰώνια θὰ ζῇ καὶ δὲ σβύεται,
Χιλιόπαλμον, γλυκὸν καὶ ὀνειρεντὸν μαζί,
Γυνεὶ μὲ τὴν ψυχὴν πρωταγορευμένην.

Καὶ σὺν πρωτάκουσα τοῦ πόνου τὴν φωνήν,
Τοῦ πόνου σου, πού σ' ἔσβυσε—ὠμίμενα!—
Σὰ σὲ θώρηκα—σὲ ἀκριβέ;—νὰ σπαρταρᾷς,
Μὲ τὰ μάτια σου ἀνέκφραστα, σβημένα.

Σὰ νύμοιαζε τοῦ μαύρου πόνου σου ἡ φωνήν,
Μὲ τὸν Πόνον τὸν Αἰώνιον, τὴν λαχτάραν,

Πού δὲν πεθαίνει, ὅπως πέθανες ἐσύ,
Μὰ βασιλεύει ἀκόμητος, κατὰρα!

Ἀντίκρουσα τὸν ἀγκαθένιον Γολγοθᾶ,
Πού αἰώνια θὰ βαστάῃ σταυρωμένην
Τὴν Ἀνθρωπότην, πάντα σκιάβαν τοῦ κοημοῦ,
Κουρελλιάρα, ταπεινὴν, ξεμωραμένην.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Φαίνεται πὼς, ἂν θέλουν οἱ Ἀθηναῖοι, τὸ φετινὸν χειμῶνα θάχουνε θέατρο τῆς προκοπῆς στὴν Ἀθήναν. Ὁ δὲ ἀπὸ μπακαλικοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ ἀπὸ ἀσυνείδητα καλοπιάσματα τοῦ λαϊκοῦ γούστου.

Τὸ «Πανελλήνιον» μὲ διευθυντὴν τὸν κ. Θωμᾶ Οἰκονόμον, σώνει λίγο νὰ ἐποστηριχθῇ ἀπὸ τὸ κοινόν, καὶ θάνα τὸ θέατρο πού θὰ τιμήσῃ τὴν πρωτεύουσαν καὶ θὰ μᾶς ἀποζημιώσῃ γιὰ τίς καλοκαιριτικὰς ἀηδίες.

*

Ἀρχίνης τὸ περασμένον Σάββατον μὲ τὸ ἔξοχο ἔργον τοῦ Μαξίμου Γκόρνου «Στὸ Βυθόν». Τὸ πρῶτον βῆμα τὸν μᾶς ἀπέλειψε γιὰ τὸ κοινόν μας. Τὸ ἔργον εἶναι ἔξοχον κάθε πρόσωπον τοῦ ἔργου καὶ ξεχωριστὸν δράμα κάθε λέξη του διαμάντι κάθε σκηνὴ καὶ μπαλταδιὰ γερὴ κατὰ τῆς κοινωνικῆς σαπίλας καὶ τῆς ἀδικίας τῆς ζωῆς. Παίχτηκε ὑπέροχα ἀπὸ τὴν καλλιτέχνιδαν κ. Νίτσα Μουστάκα ἴσαμε τὸν πρῶτον τόπον ἡθοποιῶν, τὸν κ. Ρώτη, πού σ' αὐτὸ τὸ ἔργον πρωτοβγήκε στὴ σκηνήν, ὅλοι καλοὶ, ὅλοι στοὺς ῥόλους τοὺς μέσα, γιατί εἶχανε διδαχθῇ ὅλοι ἀπὸ τὸν κ. Οἰκονόμον—τὸ μόνο δὲ σκηνοδιδάσκαλον ποῦ χονουμε—καὶ εἶχανε διδαχθῇ ἔτσι πού νὰ φαίνεται πὼς ὁ ἴδιος ὁ κ. Οἰκονόμον παρασταίνει στὴ σκηνήν.

Στὸ ἔργον αὐτὸ ὁ κ. Κορτογιάννης, ποῦπαζε ἴσαμε τώρα σὲ Γερμανικὸν θέατρον, ζωντανέψῃ ἀληθινὰ τὸν «ἀλκολικὸν ἡθοποιόν»—ἕνα ἀπὸ τοὺς δυσκολώτερον τύπους πού βρίσκονται στὸ ἔργον τοῦ Γκόρνου.

*

Καλὸ λοιπὸν τὸ ἔργον, καλὴ καὶ ἡ ἐκτέλεσις, μὰ ὅχι τόσο φέρον καὶ τὸ ἀκροατήριον, γιατί δὲν τὰ κατάρσῃ νὰν τὸ πολυνώσῃ τὸ ἔργον, νὰ μπεῖ μέσα στὴν οὐσία του, νὰντιερῇ τὴν ψυχὴν του.

— Σώπα, σώπα, Χρυσούλα! Δὲν εἶμαι κακός, τὸ ξέρεις... Σώπα!

— Ναί, ναί, τὸ ξέρω.

Κ' ἔπεσε μπροστὰ στὰ πόδια, σὺν ἄψυχον κορμί, καὶ ἄρχισε σιγὰ-σιγὰ νὰ κλαίει—χωρὶς φωνήν, χωρὶς θόρυβον, χωρὶς νὰ σαλεύει. Ἔτσι καὶ κάποια δέντρα πού πληγώνουν ξυλοκόποι ἀρχίζουν εὐτὺς τὸ βουβὸν κύλιστον κλάμα.

Ἡ παιδιακὴ χάρις τῆς Ἀνοῆς ἔμπαινε τώρα μαζί μὲ τὴν δύσιν, ἀπὸ τὸ παράθυρον. Τὰ μαλλιά τῆς Χρυσούλας γελᾶσαν ὡς ἔπεσαν ἀπάνω τοὺς χαδευτικὰς ἡ δύσιν. Ἐνα βάρος ἔλιωσε καὶ χύθηκε μαζί μὲ τὰ δακρυά καὶ χάθηναι. Κι ἀλάφρωσε τὸ στήθακι τῆς Χρυσούλας καὶ ὁ λαιμὸς τῆς ξεπλάνταζε καὶ τὰ λόγια ξεχειλούσανε τώρα ἀπὸ τὴν καρδίαν καὶ φτάνανε στὰ χεῖλιά καὶ πέφτανε ἡσυχᾶ, ἡσυχᾶ, σὰ μελὶ πού στάζει.

— Σ' ἀγαπῶ. Δὲν ξέρω τίποτ' ἄλλο. Δὲν ἔχω ἐγὼ, δὲν ἔχω θέλησιν, δὲν ἔχω περητάνειαν καὶ ντροπὴν! Κλαίω καὶ γελῶ καὶ πεθαίνω χωρὶς νὰ τὸ θέλω, χωρὶς νὰ ξέρω τί κάνω. Κλαίω δταν μοῦ λείπεις καὶ εἶσαι μοῦζι τῆς καὶ ἐξαγρυπνῶ καὶ φωνάζω. Κι δταν σὲ νοιώσω ἀπὸ μακριὰ νὰ ἔρχεσαι κουρασμένος, θάθελα νὰ πῶς ὅλη καὶ ν' ἀπλωθῶ

στὸ κατώφλι μαλακά, γιὰ νὰ πατήσεις καὶ νὰ περάσεις. Βλέπεις, ἐγὼ δὲν εἶμαι τίποτα. Ἐνα παιχιδάκι ντελικάτο καὶ εὐκολόσπαστον εἶμαι μέσα στὰ χεῖριά σου. Ἐγὼ εἶμαι ἓνα πράγμα πού κλαίει, γελᾷ, σπαταλεῖ καὶ δίνεται.

Εἶχε ἀγκαλιάσει τὰ πράγματά του καὶ παραμιλοῦσε. Ἡ κορδέλα ἡ οὐρανία τοῦ κεφαλιοῦ τῆς εἶχε πέσει καὶ τὰ μαλλιά τῆς εἶχανε λυθῇ. Ἡ ζεστασιά τοῦ κορμιοῦ τῆς ἀγκάλιαζε καὶ ζέσταινε τὸ κορμί τοῦ Ὁρέστη καὶ τὸν ἔκανε νὰ νοιώθῃ μιὰ ἡδονικώτατη σωματικὴν εὐτυχίαν.

— Σώπα, Χρυσούλα! Μὴ μιλεῖς ἔτσι! Μὴν κλαίς! Σώπα!

Ἐσκύψε καὶ τὴν χάδεψε. Τὸ ἐγὼ τοῦ ὅλο ἀναγέλλιαζε ἀπὸ τὴν εὐχρηστίαν. Πόσο γλυκὰ καὶ ἡδονικὰ σπαρταροῦνε τὰ σφαχτάρια μέσα στὰ χεῖριά τοῦ σφαχτή! Καὶ πόσο γλυκόπιστον εἶναι τὸ αἷμα τὸ ζεστὸ τῶν ἀνθρώπων πού μᾶς ἀγαποῦνε!

— Δὲν ξέρεις ἐσύ, Ὁρέστη, δὲν ξέρεις.

Ὁ Ὁρέστης χαμογελοῦσε ἀποπάνω τῆς καὶ τῆς χάδεψε τὰ μαλλιά. Ὡ! πόσο ἡδονικὸν εἶναι τὸ τρίψιμον τῶν ψυχῶν πού γκριμίζουνται καὶ σποῦνε, δταν καταδεχτοῦμε ν' ἀπλώσουμε τὸ χέρι μας καὶ νὰ τίς σπρώξουμε λίγο!

— Δὲν ξέρεις ἐσύ, δὲν ξέρεις. Θυμάσαι ἐκεῖ πέρα στὴν Πατρίδα μας πού τηγαίναμε στὴν ἐξοχὴν ὀλομόναχοι καὶ κυτᾶμε θαμπωμένοι ἀπὸ τὸν ἥλιον τὴν πόλιν καὶ τὴν πολλὴν εὐτυχίαν, τὰ βουὰ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ σπαρτὰ καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ἔτρεχες ἐσύ μπροστὰ μου καὶ ἔπιανες τίς μὲν πεταλούδιτσες γιὰ νὰ τίς καρφώσεις στὴν συλλογὴν σου; Κ' ἐγὼ τίς λυπόμουναν κατὰκαρδὰ. Σοῦ τῶλεγα καὶ σὺ γελοῦσες—θυμάσαι; θυμάσαι;

— Θυμοῦμαι! Θυμοῦμαι!

(Ὁ ἥλιος ὁ ἑλληνικὸς γέμισε τὰ μάτια, τὰ μαλλιά, τὰ χεῖριά τοῦ Ὁρέστη. Ὡ! τὰ βουὰ καὶ τὰ σπαρτὰ καὶ ἡ θάλασσα! Καὶ ἡ ἀγάπη ἐκείνη!)

— Θυμοῦμαι! Θυμοῦμαι!

— Ἡ ψυχὴ μου, Ὁρέστη, εἶναι καὶ μένα μιὰ πεταλούδιτσα μὲν, πού τὴν τρυπᾷ πέρα καὶ πέρα—σὺν καρδίαν—ἡ ἀγάπη σου...

Τὰ γόνατα τοῦ Ὁρέστη εἶχανε ζεστὰ ἀπὸ τὸ κορμί τῆς Χρυσούλας. Ὑστερὰ ἀπὸ τὰ μαρτύρια τοῦ νοῦ του, τὰ λόγια καὶ τὰ χεῖδιά τῆς Χρυσούλας, τοῦ χύνανε μιὰν ἀπολαυτικώτατην, ἀνκατα-χρηστικὴν εὐτυχίαν.

(Ἀκολουθεῖ)